

คำนิยาม

1. โรงพยาบาลสังกัดรัฐ หมายถึง โรงพยาบาลสังกัดหน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวงต่างๆ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การปกครองพิเศษ หรือสังกัดหน่วยงานอื่นๆที่เป็นของรัฐ
  - 1.1 ระดับโรงพยาบาล แบ่งตามกรอบการประเมินโรงพยาบาลทุติยภูมิของกระทรวงสาธารณสุข ตามแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ Service plan พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙
  - 1.2 ขนาดจำนวนเตียง หมายถึง จำนวนเตียงที่จัดทะเบียนให้บริการรักษาผู้ป่วยใน
2. จำนวนแพทย์ หมายถึง จำนวนแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล รวมทั้งแพทย์ที่ทำงานเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา
3. จำนวนผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง หมายถึง จำนวนผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่มีรหัสโรคตามระบบ ICD 10 (I60-I69) ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙
  - 3.1 ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตัน หมายถึงผู้ป่วยที่มีอาการสมองขาดเลือดจากหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตัน ที่มีรหัสโรคตามระบบ ICD10 (I63)
  - 3.2 ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองแตก หมายถึงผู้ป่วยที่มีอาการทางระบบประสาทจากหลอดเลือดในสมองแตก ที่มีรหัสโรคตามระบบ ICD 10 (I60-I62)
  - 3.3 ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองอื่นๆ (I64-I69)
4. จำนวนผู้ป่วยที่เสียชีวิต หมายถึง ผู้ป่วยที่รับไว้ในโรงพยาบาลและเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมอง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙
5. จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับยาละลายลิ่มเลือด หมายถึง ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ได้รับยาละลายลิ่มเลือด (rt-PA) ในสถานพยาบาลของท่านในปีงบประมาณ ๒๕๕๙
  - 5.1 จำนวนผู้ป่วยที่เสียชีวิต หมายถึง จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับยาละลายลิ่มเลือดและเสียชีวิตในการนอนโรงพยาบาลในครั้งนั้น (same admission)
  - 5.2 มีเลือดออกหลังให้ยา หมายถึง ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลและได้รับยาละลายลิ่มเลือดและเกิดภาวะแทรกซ้อนคือ มีเลือดออกในสมองทั้งที่มีอาการและไม่มีอาการ วินิจฉัยโดย CT, MRI แล้วพบเลือดออกในสมอง
  - 5.3 ผ่าตัดเนื่องจากเลือดออกในสมอง หมายถึง ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลและได้รับยาละลายลิ่มเลือดและเกิดภาวะแทรกซ้อนคือ มีเลือดออกในสมอง จากการวินิจฉัยโดย CT, MRI และได้รับการรักษาโดยการผ่าตัดเนื่องจากมีเลือดออกในสมอง
  - 5.4 ผ่าตัดเนื่องจากภาวะสมองบวม หมายถึง ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลและได้รับยาละลายลิ่มเลือด และได้รับการรักษาโดยการผ่าตัดเนื่องจากภาวะสมองบวม
6. หออภิบาลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง (stroke unit) ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ สถานที่เฉพาะไม่น้อยกว่า 4 เตียง มีทีมสหวิชาชีพ ที่มีความรู้เรื่องโรคหลอดเลือดสมอง รวมทั้งมีแผนการรักษาโรคหลอดเลือดสมอง (care map) และแผนการให้ความรู้ที่จัดเตรียมไว้แล้ว โดยผ่านการประชุมของทีมสหวิชาชีพของสถานพยาบาลนั้นๆ
  - 6.1 stroke unit หมายถึง หอผู้ป่วยเฉพาะโรคหลอดเลือดสมองที่มีองค์ประกอบครบดังกล่าวข้างต้น และมีจำนวนเตียงขั้นต่ำ 4 เตียง
  - 6.2 stroke comer หมายถึง การจัดมุมส่วนใดส่วนหนึ่งของหอผู้ป่วย เพื่อรับผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง และมีองค์ประกอบของหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองไม่ครบ

7. การตรวจรับรอง stroke center certification หมายถึง การตรวจรับรองมาตรฐานศูนย์โรคหลอดเลือดสมอง ดังนี้
  - 7.1 standard stroke center certification (SSCC) การตรวจรับรองมาตรฐานศูนย์โรคหลอดเลือดสมอง ตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งดำเนินการโดยกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
  - 7.2 Standard stroke unit หมายถึง การตรวจรับรองมาตรฐานการจัดตั้งหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โดยสถาบันประสาทวิทยา กรมการแพทย์
  - 7.3 Primary stroke center การตรวจรับรองตามมาตรฐานของสถาบันรับรองคุณภาพมาตรฐานสถานพยาบาล (สรพ) ดำเนินการโดยสรพ. ร่วมกับสมาคมโรคหลอดเลือดสมองไทย
8. จำนวนผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ได้รับการดูแลในหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในปีที่ผ่านมา หมายถึง จำนวนผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองทั้งหมดที่เข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในปีงบประมาณ๒๕๕๙
  - 8.1 จำนวนวันนอนเฉลี่ย หมายถึงจำนวนวันนอนทั้งหมดของผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาในหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในปีที่ผ่านมา หาดด้วยจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะเวลาเดียวกัน (นับจำนวนวันทั้งหมดตั้งแต่วันเข้ารับการรักษาในรพ.จนกระทั่งกลับบ้าน)
  - 8.2 จำนวนผู้ป่วยที่เสียชีวิต หมายถึง จำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองและเสียชีวิตในการเข้ารับการรักษานในรพ.ครั้งนี้
9. แพทย์ที่รับผิดชอบหลักในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง หมายถึง แพทย์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในดูแลรักษาผู้ป่วยในหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง รวมทั้งการวางแผน การบริหารจัดการภายในหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง
10. หลักสูตรเฉพาะทางโรคหลอดเลือดสมอง 4 เดือน หมายถึง หลักสูตรเฉพาะทางการพยาบาลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่มีระยะเวลาการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า4 เดือนและได้รับการรับรองโดยสภาการพยาบาล
11. หลักสูตรพยาบาลโรคหลอดเลือดสมอง ระยะสั้น หมายถึง หลักสูตรการอบรมพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่จัดโดยสถาบันหรือสถานพยาบาลต่างๆ ที่มีระยะเวลาการฝึกอบรมไม่เกิน 2 สัปดาห์
12. มีเครื่อง CT scan หมายถึง สถานพยาบาลที่มีเครื่องตรวจสมองด้วยเครื่อง Computer tomography (CT) scan ให้บริการในสถานพยาบาล โดยมีขนาดจำนวนสไลด์ 1-16 สไลด์, 64 สไลด์, 128 สไลด์ หรือมากกว่า 128 สไลด์
13. เครื่อง MRI หมายถึง สถานพยาบาลมีเครื่องตรวจสมองด้วยเครื่อง Magnetic resonance imaging (MRI) ให้บริการในสถานพยาบาล โดยมีเครื่องMRI ประเภท น้อยกว่า 1.5 Tesla, 1.5 Tesla, 3 Tesla หรือ มากกว่า 3 Tesla
14. เครื่อง DSA หมายถึง สถานพยาบาลมีเครื่องตรวจหลอดเลือดด้วยเครื่อง Digital subtraction angiogram (DSA) ให้บริการในสถานพยาบาล โดยมีประเภท ระนาบเดี่ยว(Monoplane) หรือ สองระนาบ(Biplane)
15. สามารถทำ Endovascular treatment in acute stroke (thrombectomy) หมายถึง สถานพยาบาลสามารถให้บริการรักษาโรคหลอดเลือดสมอง โดยการสอดใส่สายสวน เพื่อลากลิ้มเลือดออกจากหลอดเลือดสมองที่ตีบหรืออุดตัน ภายใน 6 ชั่วโมงหลังมีอาการ
16. ระบบลงทะเบียนผู้ป่วย หมายถึง การลงทะเบียนเก็บข้อมูลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง (stroke registry) อย่างเป็นทางการทั้งในแง่การตรวจวินิจฉัย การรักษาและผลการรักษา มีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการบริการ การศึกษาวิจัย หรือการเทียบเคียงกับหน่วยงานอื่น
17. การจัดงานถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคหลอดเลือดสมองแก่ประชาชน หมายถึง การจัดงานรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับโรคหลอดเลือดสมองที่ไม่ใช่งานประจำ เช่น การสอนสุขศึกษา โดยมีเนื้อหา

- 17.1 การป้องกันโรคหลอดเลือดสมองปฐมภูมิ (primary prevention) หมายถึง เนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันโรค การค้นหา ป้องกันและดูแลรักษาปัจจัยเสี่ยง
- 17.2 อาการและอาการแสดง และการปฏิบัติตัวเมื่อมีอาการ (stroke alert) หมายถึง การสอนให้ทราบถึงอาการและอาการแสดงของโรคหลอดเลือดสมอง และการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเมื่อมีอาการ เช่น ต้องรีบไปโรงพยาบาลทันที
- 17.3 การดูแลหลังเกิดโรค หมายถึง การติดตามดูแลเมื่อผู้ป่วยกลับจากโรงพยาบาล
18. เครือข่ายรับและส่งต่อผู้ป่วยกับโรงพยาบาลอื่น หมายถึง การทำข้อตกลงรับเป็นเครือข่ายในการรับและส่งต่อผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองร่วมกันระหว่างโรงพยาบาล อาจมีหรือไม่มีเป็นลายลักษณ์อักษร
19. ทีมสหวิชาชีพเฉพาะในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง หมายถึง การดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองร่วมกันของหลายวิชาชีพ โดยมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน หรือมีแผนการรักษาของหลายวิชาชีพพร้อมกันเป็นลายลักษณ์อักษร
20. ระบบติดตามผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองภายหลังกลับจากโรงพยาบาล หมายถึง มีระบบการติดตามผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่กลับจากโรงพยาบาลเป็นระยะรวมทั้งการโทรติดตามผลการรักษาหรือให้ผู้ป่วยมารับการรักษาต่อเนื่องที่โรงพยาบาล และมีการบันทึกข้อมูลการติดตามอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง รวมทั้งการส่งทีมเยี่ยมบ้านในรายที่จำเป็น
21. ทีมเยี่ยมบ้าน หมายถึง ทีมบุคลากรทางการแพทย์ที่ส่งไปดูแล ติดตาม ผลการรักษา ผู้ป่วยที่บ้าน ภายหลังจากกลับจากโรงพยาบาล โดยไปช่วยดูแล แนะนำ การดูแลให้กับญาติหรือผู้ดูแลที่บ้าน
22. การสอนและฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับโรคหลอดเลือดสมองให้กับบุคลากรทางการแพทย์ หมายถึง การจัดหลักสูตรเกี่ยวกับความรู้ การดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองให้กับบุคลากรทางการแพทย์ในสาขาต่างๆ โดยที่หลักสูตรเหล่านี้ได้รับการรับรองจากสภาวิชาชีพหรือราชวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง
23. ระบบการคัดกรองผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อโรคหลอดเลือดสมอง หมายถึง การจัดตั้งหน่วยหรือระบบคัดกรองประชาชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง เพื่อค้นหาปัจจัยเสี่ยงและนำมาควบคุมรักษาปัจจัยเสี่ยง เพื่อป้องกันการเกิดโรคหลอดเลือดสมอง
24. คลินิกเฉพาะสำหรับการดูแลผู้ป่วยหลังเกิดโรคหลอดเลือดสมอง หมายถึง คลินิกที่แยกออกมาจากคลินิกปกติ เพื่อสำหรับการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองหลังกลับจากโรงพยาบาลหรือได้รับการวินิจฉัยเรียบร้อยแล้วโดยเฉพาะ
25. การสนับสนุนจากสถาบันประสาทวิทยา หมายถึง การฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมด้านประสาทวิทยาที่สถาบันประสาทวิทยาได้จัดขึ้น ทั้งนี้การสนับสนุนค่าลงทะเบียน ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีหลักสูตรด้านโรคหลอดเลือดสมองที่สถาบันประสาทวิทยาได้จัดอบรมเป็นประจำในแต่ละปี ประกอบด้วย
1. Stroke nurse basic course	2 สัปดาห์
2. Stroke nurse advance course	2 สัปดาห์
3. Stroke manager course	1 สัปดาห์
4. Pitfall in stroke management for physician	1 วัน
5. Stroke nurse	4 เดือน
6. Stroke nurse administrative course	4 สัปดาห์
7. Stroke for pharmacist	2 วัน
26. การสนับสนุนวิทยากร ท่านสามารถเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันประสาทวิทยา ไปบรรยายถ่ายทอดให้ความรู้ได้ โดยใช้งบประมาณจากผู้จัด